

Роман Шумада,

здобувач ступеня доктора філософії у галузі 01 «Освіта / Педагогіка»

за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки»,

Запорізький національний університет,

вул. Університетська, 66, м. Запоріжжя, Україна;

завідувач центру,

Комунальний заклад «Запорізький обласний інститут

підсвідомої педагогічної освіти» Запорізької обласної ради,

пр. Соборний, 145 (321 каб.), м. Запоріжжя, Україна,

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8904-869X>

ВПЛИВ МОНІТОРИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІВ НА ЯКІСТЬ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

У статті розглядається моніторингова діяльність педагогів як ключовий інструмент впливу на організацію та покращення якості освітнього середовища. Проаналізовано теоретичні засади педагогічного моніторингу, його роль у забезпеченні якості освіти та вплив на формування ефективного освітнього простору. Визначено основні компоненти моніторингової системи освітнього середовища, критерії оцінювання його якості та особливості організації моніторингової діяльності на різних рівнях освітньої системи. Розкрито взаємозв'язок між систематичним моніторингом педагогічної діяльності та покращенням умов навчання, підвищенням академічних досягнень здобувачів освіти та розвитком професійної компетентності педагогів. Запропоновано практичні рекомендації щодо впровадження ефективної системи моніторингу освітнього середовища закладів загальної середньої освіти.

Мета статті полягає в науковому обґрунтуванні ролі моніторингової діяльності педагогів у покращенні організації освітнього середовища (ОС) та розробленні практичних рекомендацій щодо впровадження ефективної системи моніторингу в закладах загальної середньої освіти. Для досягнення мети застосовувалися теоретичні методи дослідження, зокрема аналіз, синтез, систематизація наукової літератури, узагальнення вітчизняного та закордонного досвіду, а також моделювання системи моніторингу.

Дослідження підтверджує, що моніторингова діяльність (МД) є ключовим інструментом покращення ОС, який, на відміну від традиційного контролю, має неперервний, діагностико-прогностичний характер. Обґрунтовано, що система моніторингу ОС має бути комплексною та охоплювати всі ключові компоненти: матеріально-технічний, соціально-психологічний, організаційно-педагогічний та інформаційно-комунікаційний. Визначено критерії та показники якості ОС (зокрема, безпечність, ресурсне забезпечення, якість соціально-психологічного клімату, інклюзивність).

Висвітлено, що МД впливає на організацію ОС через низку взаємопов'язаних механізмів, серед яких інформаційне забезпечення, зворотний зв'язок, стимулювання професійного розвитку та превентивний вплив. Практичне значення роботи полягає у формулюванні десяти рекомендацій для закладів загальної середньої освіти, що стосуються створення організаційної структури моніторингу, забезпечення валідності інструментарію та інтеграції результатів у процес прийняття рішень. Подальші наукові розвідки можуть бути спрямовані на розроблення стандартизованих інструментів моніторингу, адаптованих до українського контексту, та створення цифрових платформ для автоматизації моніторингових процесів.

Ключові слова: моніторингова діяльність педагогів, педагогічний моніторинг, якість освіти, освітнє середовище, організація навчального простору, оцінювання освітньої діяльності.

Вступ та сучасний стан досліджуваної проблеми.

У сучасних умовах реформування національної системи освіти особливої актуальності набуває питання забезпечення якості освітнього середовища, яке безпосередньо впливає на результати навчання та розвиток особистості здобувачів освіти. Освітнє середовище (далі – ОС) закладу освіти розглядається як комплексна система взаємопов'язаних компонентів, що включає матеріально-технічну базу, педагогічні кадри, методичне забезпечення, психологічний клімат і організаційні умови освітнього процесу. Історично концепція ОС розглядалася переважно через призму фізичного облаштування, однак сучасна педагогічна теорія трактує його як цілеспрямовано організовану, керовану, багатофункціональну систему, що охоплює психолого-педаго-

гічні, соціальні та дидактичні компоненти. З огляду на це освітнє середовище повинно бути стимулювальним простором, що максимально враховує права дитини, її здібності та інтереси, реалізуючи принцип дитиноцентризму. Ефективна організація освітнього середовища неможлива без систематичного моніторингу його стану та своєчасного внесення коригувальних змін.

Моніторингова діяльність педагогів виступає ключовим інструментом управління якістю освітнього процесу та створення сприятливих умов для навчання. На відміну від традиційного контролю, моніторинг передбачає систематичне спостереження, збір та аналіз інформації про різні аспекти освітнього середовища з метою прийняття обґрунтованих управлінських рішень та реалізації своєчасних педагогічних втручань. Такий підхід дозволяє не

лише виявляти проблемні зони, а й прогнозувати можливі труднощі, запобігати їм та створювати оптимальні умови для досягнення освітніх цілей.

Актуальність дослідження посилюється необхідністю впровадження внутрішньої системи забезпечення якості освіти (ВСЗЯО) у закладах, що є законодавчою вимогою. У Законі України «Про освіту» моніторинг якості освіти визначено як систему послідовних і систематичних заходів, спрямованих на виявлення тенденцій у розвитку якості та встановлення відповідності фактичних результатів заявленим цілям. Таким чином, системне відстеження та оцінювання стану ОС є критично важливим для корекції освітнього процесу та ухвалення управлінських рішень.

У межах функціонування ВСЗЯО педагогічний працівник виступає ключовим суб'єктом внутрішнього моніторингу. Ефективність усієї системи залежить від компетентності педагога не лише збирати емпіричні дані, але й інтегрувати їх у професійну рефлексію та трансформувати в практичні кроки на рівні класу або групи. Отже, моніторингова діяльність перестає бути просто адміністративною вимогою контролю, перетворюючись на потужний інструмент професійного саморозвитку та механізм постійного корегування освітнього процесу.

Проблематика педагогічного моніторингу та його впливу на якість освітнього середовища є предметом активних наукових досліджень як у вітчизняній, так і в закордонній педагогічній науці. Теоретико-методичні засади побудови моніторингових систем оцінювання якості освіти розроблено в монографії О. Ляшенка (Ляшенко та ін., 2017), де обґрунтовано організаційні та методичні аспекти моніторингу на різних рівнях освітньої системи. Н. Пасічник (Пасічник, Яременко, 2023) розглядає моніторинг як комплексне оцінювання освітнього процесу за різноманітними показниками якості навчальної роботи.

Закордонні дослідження підтверджують важливість моніторингу освітнього середовища для покращення результатів навчання. Робота Дж. Сільєрса (Cilliers et al., 2022) демонструє, що систематичний моніторинг педагогічної діяльності з наданням зворотного зв'язку суттєво покращує практику викладання та результати навчання здобувачів освіти.

Особливу увагу дослідники приділяють взаємозв'язку між характеристиками освітнього середовища та академічними досягненнями (Пуш, Оксенчук, 2025). Роботи І. Хірати (Hirata et al., 2024), Ю. Цзоу (Zou et al., 2024) та інших науковців виявили, що сприйняття шкільного клімату педагогами та учнями суттєво відрізняється, причому саме дисциплінарний клімат виявився найбільш важливим фактором позитивного сприйняття освітнього середовища учнями.

Дослідження К.П. Бредшоу (Bradshaw et al., 2023) показало, що хоча індивідуальні характеристики учнів мають найбільший вплив на їхню поведінку, середній рівень просоціальної поведінки в класі та сприйняття педагогами шкільного клімату також значно впливають на поведінку здобувачів освіти. Це підтверджує багаторівневий характер освітнього середовища та необхідність комплексного моніторингу на різних рівнях.

Українські вчені О. Овчарук (Овчарук, 2023), О. Карпенко (Карпенко, 2024) досліджували специфіку педагогічного моніторингу в умовах цифровізації освіти та дистанційного навчання. Їхні роботи показують еволюцію моніторингових підходів у відповідь на виклики сучасності, зокрема необхідність адаптації інструментів моніторингу до змін в організації освітнього процесу.

Аналіз наукового доробку висвітлює подвійну природу моніторингової діяльності. З одного боку, освітній (педагогічний) моніторинг розглядається як циклічний процес порівняння, зіставлення, оцінювання наявного стану із запланованим еталоном, а також як технологія, що включає розроблення критеріїв, показників, збирання та аналіз даних. Дослідження підтверджують ключову роль моніторингу в підвищенні якості освіти та вказують на важливість інтеграції вітчизняних систем з міжнародним досвідом, що передбачає об'єднання підходів внутрішнього, зовнішнього та міжнародного стандарту якості. Прикладом є участь українських закладів у порівняльних дослідженнях (наприклад, TIMSS), які використовують комплексний інструментарій (тести та анкети для всіх учасників освітнього процесу) для виявлення факторів, що впливають на навчальні досягнення.

З іншого боку, науковці активно досліджують концепцію освітнього середовища. Воно трактується по-різному: як частина соціокультурного простору, як зона взаємодії педагогічних систем, як сукупність соціокультурних, психолого-педагогічних та організаційних умов, у результаті взаємодії яких відбувається становлення особистості. С. Омар (Omar, 2025) та інші дослідники підкреслюють, що ОС є об'єктом вивчення, моделювання та конструювання, оскільки воно може утворюватись індивідом відповідно до його особистих особливостей, створюючи власний освітній простір. У структурному плані виділяють такі ключові одиниці ОС: фізичне оточення (архітектура, дизайн, розмір приміщень), людські фактори та програму навчання.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну кількість досліджень із проблематики педагогічного моніторингу та освітнього середовища, недостатньо вивченими залишаються питання практичної реалізації моніторингової діяльності педагогів безпосередньо в закладах загальної середньої освіти України. Зокрема, потребують глибшого наукового обґрунтування механізми впливу моніторингової діяльності педагогів на конкретні компоненти освітнього середовища, критерії оцінювання ефективності такого впливу та система показників, що дозволяють відстежувати динаміку змін в організації освітнього простору.

Хоча внутрішній моніторинг визначено як цикл (Моніторинг – Проектування – Розбудова – Покращення), бракує чіткої концептуальної моделі, яка б описувала, як результати моніторингу, зібрані педагогом на мікрорівні (клас / група), трансформуються в корекційні управлінські рішення, що стосуються фізичної та психологічної компонент освітнього середовища.

Крім того, в умовах впровадження Концепції Нової української школи та інтеграції цифрових технологій в освітній процес виникає необхідність переосмислення традиційних підходів до моніторингу та розроблення нових інструментів, які враховували б сучасні вимоги до організації освітнього середовища, зокрема його безпечність, інклюзивність, адаптивність і технологічну насиченість.

Мета статті. Мета дослідження полягає в науковому обґрунтуванні ролі моніторингової діяльності педагогів у покращенні організації освітнього середовища та розробленні практичних рекомендацій щодо впровадження ефективної системи моніторингу в закладах загальної середньої освіти.

Завдання статті:

- 1) розкрити сутність і специфіку моніторингової діяльності педагогів у контексті організації освітнього середовища;
- 2) визначити компоненти та структуру системи моніторингу освітнього середовища;
- 3) обґрунтувати критерії та показники оцінювання якості освітнього середовища;
- 4) проаналізувати механізми впливу моніторингової діяльності на покращення організації освітнього простору;
- 5) розробити практичні рекомендації щодо організації моніторингової діяльності педагогів.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети використовувалися теоретичні методи дослідження: аналіз, синтез і систематизація наукової літератури з проблематики педагогічного моніторингу, освітнього середовища та якості освіти; узагальнення вітчизняного та закордонного досвіду організації моніторингової діяльності в закладах освіти; моделювання системи моніторингу освітнього середовища; класифікація компонентів освітнього середовища та показників їх якості.

Результати дослідження

Сутність моніторингової діяльності педагогів в організації освітнього середовища. Під моніторингом у педагогічній практиці розуміється система збирання, оброблення, зберігання та поширення інформації про освітню систему або її окремі елементи, що дозволяє оцінити стан об'єкта в будь-який момент часу і дає можливість прогнозування його подальшого розвитку. Педагогічний моніторинг є неперервним, науково обґрунтованим, діагностико-прогностичним процесом спостереження та аналізу, що забезпечує основу для прийняття управлінських рішень на різних рівнях освітньої системи.

У контексті організації освітнього середовища моніторингова діяльність педагогів набуває специфічних характеристик. Вона спрямована на систематичне відстеження стану та динаміки розвитку освітнього простору, виявлення факторів, що впливають на його якість, і визначення напрямів його оптимізації. На відміну від разового контролю або епізодичної діагностики, моніторинг передбачає регулярне, цілеспрямоване збирання даних про різні аспекти освітнього середовища з подальшим їх аналізом та використанням для прийняття управлінських та педагогічних рішень.

Моніторингова діяльність педагогів виконує кілька ключових функцій у забезпеченні якості освітнього середовища. По-перше, це інформаційно-аналітична функція, що передбачає систематичне збирання та аналіз даних про стан освітнього простору, ресурсне забезпечення, психологічний клімат, особливості взаємодії учасників освітнього процесу. По-друге, діагностична функція дозволяє виявляти проблемні зони та прогалини в організації освітнього середовища, визначати причини виникнення труднощів у навчанні та розвитку здобувачів освіти. По-третє, прогностична функція забезпечує можливість передбачення потенційних проблем і планування превентивних заходів. По-четверте, коригувальна функція реалізується через розроблення та впровадження заходів з покращення організації освітнього середовища на основі результатів моніторингу.

Важливою характеристикою моніторингової діяльності педагогів є її багаторівневність. Моніторинг може здійснюватися на індивідуальному рівні (самооцінка педагогом власної діяльності та умов роботи), класному рівні (оцінювання освітнього середовища окремого класу), інституційному рівні (внутрішній моніторинг усього закладу освіти) та зовнішньому рівні (порівняльний аналіз з іншими закладами). Така ієрархічна структура дозволяє отримувати комплексне уявлення про стан освітнього середовища та приймати рішення на відповідному рівні управління.

Структура та компоненти системи моніторингу освітнього середовища. Освітнє середовище закладу загальної середньої освіти є складною багатокомпонентною системою, що включає матеріально-технічний, соціально-психологічний, організаційно-педагогічний та інформаційно-комунікаційний компоненти. Відповідно, система моніторингу має охоплювати всі ці складники для забезпечення комплексного розуміння якості освітнього простору.

Матеріально-технічний компонент освітнього середовища включає приміщення закладу освіти, обладнання класних кімнат, лабораторій та спеціалізованих кабінетів, наявність сучасних засобів навчання, інформаційно-комунікаційних технологій, бібліотечних ресурсів. Моніторинг цього компонента передбачає оцінювання відповідності матеріально-технічної бази вимогам освітніх стандартів, санітарно-гігієнічним нормам, потребам учасників освітнього процесу та сучасним вимогам до організації навчання.

Соціально-психологічний компонент характеризує якість взаємодії між учасниками освітнього процесу, психологічний клімат у класі та закладі освіти, рівень конфліктності, почуття безпеки та комфорту здобувачів освіти. Дослідження С. Септіані (S. Septiani, 2024) демонструє, що саме цей компонент має особливо сильний вплив на мотивацію до навчання, академічні досягнення та загальний розвиток особистості. Моніторинг соціально-психологічного середовища включає оцінювання характеру взаємин учитель-учень, учень-учень, рівня підтримки з боку педагогів, справедливості оцінювання, згуртованості класних колективів.

Організаційно-педагогічний компонент охоплює методи та форми організації освітнього процесу, використовувані педагогічні технології, систему оцінювання навчальних досягнень, організацію індивідуалізації та диференціації навчання, можливості для розвитку творчих здібностей та обдарувань здобувачів освіти. Моніторинг цього компонента передбачає аналіз ефективності педагогічних практик, відповідності методів навчання віковим та індивідуальним особливостям учнів, забезпечення когнітивного розвитку та формування ключових компетентностей.

Інформаційно-комунікаційний компонент в умовах цифрової трансформації освіти набуває особливого значення. Він включає наявність і доступність цифрових освітніх ресурсів, рівень цифрової компетентності педагогів (Овчарук, 2025), використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі, можливості для онлайн-навчання та змішаного навчання. Моніторинг цього компонента особливо актуалізувався в період пандемії COVID-19 та переходу на дистанційне навчання.

Система моніторингу освітнього середовища має передбачати чіткий алгоритм дій, що включає такі етапи (Пушкар, 2025; Кручек, 2024):

1. Визначення цілей та завдань моніторингу – формулювання конкретних питань, на які необхідно отримати відповіді, визначення об'єктів та предметів моніторингу.

2. Розроблення інструментарію – підбір або створення валідних та надійних методів збирання інформації (опитувальники, чек-листи спостережень, тести, анкети, протоколи інтерв'ю тощо).

3. Збирання даних – систематичне проведення вимірювань та спостережень згідно з розробленим планом моніторингу з дотриманням принципів об'єктивності, валідності та етичності.

4. Оброблення та аналіз даних – систематизація зібраної інформації, статистичне оброблення результатів, виявлення тенденцій та закономірностей, порівняння з попередніми періодами або встановленими стандартами.

5. Інтерпретація результатів – формулювання висновків про стан освітнього середовища, виявлення його сильних сторін та проблемних зон, визначення факторів впливу.

6. Прийняття управлінських рішень – розроблення плану дій з покращення організації освітнього середовища, визначення відповідальних осіб і термінів виконання заходів.

7. Реалізація коригувальних заходів – упровадження змін в організацію освітнього простору на основі результатів моніторингу.

8. Оцінювання ефективності втручань – повторний моніторинг для визначення результативності впроваджених заходів та необхідності подальших коригувань.

Критерії та показники оцінювання якості освітнього середовища. Для ефективної реалізації моніторингової діяльності необхідна чітка система критеріїв та показників, що дозволяють оцінити якість освітнього середовища. На основі аналізу наукових джерел та практики організації моніторингу (Бутенко, 2024; наказ МОН від 06.05.2021 № 509) можна виділити певні ключові критерії та відповідні їм показники.

Критерій 1. Безпечність освітнього середовища. Показники:

- відповідність приміщень та обладнання санітарно-гігієнічним нормам та вимогам безпеки;
- відсоток травматизму та захворюваності здобувачів освіти;
- рівень фізичної та психологічної безпеки (за результатами опитувань);
- наявність і ефективність функціонування системи протидії булінгу;
- відчуття захищеності та комфорту учасників освітнього процесу.

Критерій 2. Ресурсне забезпечення освітнього середовища. Показники:

- забезпеченість підручниками та навчальними посібниками (відсоток від потреби);
- кількість сучасних комп'ютерів на 100 учнів;
- доступ до швидкісного інтернету та цифрових освітніх ресурсів;
- наявність і якість обладнання спеціалізованих кабінетів;
- бібліотечно-інформаційні ресурси (кількість примірників на 100 учнів).

Критерій 3. Якість соціально-психологічного клімату. Показники:

- рівень згуртованості класних колективів (за шкалою WINIS або аналогічними інструментами);
- якість педагогічної підтримки (за оцінками здобувачів освіти);
- рівень залученості учнів до освітнього процесу;
- якість взаємодії між учасниками освітнього процесу;
- відсоток конфліктних ситуацій та їх конструктивне вирішення.

Критерій 4. Організація освітнього процесу. Показники:

- різноманітність форм та методів навчання;
- рівень індивідуалізації та диференціації навчання;
- забезпечення чіткості навчальних завдань та критеріїв оцінювання;
- можливості для розвитку критичного мислення та творчості;
- орієнтація на формування ключових компетентностей.

Критерій 5. Інклюзивність і доступність освітнього середовища. Показники:

- наявність архітектурної доступності для осіб з особливими освітніми потребами;
- забезпечення індивідуальних освітніх траєкторій;
- якість психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами;
- відсутність дискримінації за будь-якими ознаками;
- створення умов для розвитку кожної дитини незалежно від її особливостей.

Критерій 6. Результативність освітнього середовища. Показники:

- динаміка навчальних досягнень здобувачів освіти;
- результати участі в олімпіадах, конкурсах, змаганнях;

- рівень сформованості ключових компетентностей;
- результати зовнішнього незалежного оцінювання;
- задоволеність учасників освітнього процесу якістю освіти.

Визначені критерії та показники мають вимірюватися систематично з використанням валідних та надійних інструментів. Для забезпечення об'єктивності оцінювання доцільно поєднувати кількісні методи (тестування, анкетування з кількісним обробленням результатів) та якісні методи (спостереження, інтерв'ю, аналіз продуктів діяльності).

Обговорення

Механізми впливу моніторингової діяльності на організацію освітнього середовища. Моніторингова діяльність педагогів впливає на організацію освітнього середовища через кілька взаємопов'язаних механізмів. Розуміння цих механізмів є важливим для забезпечення ефективності моніторингу та досягнення його цілей.

Механізм інформаційного забезпечення реалізується через систематичне надання учасникам освітнього процесу та управлінцям достовірної інформації про стан освітнього середовища. Наявність такої інформації дозволяє приймати обґрунтовані рішення щодо розподілу ресурсів, планування розвитку закладу, коригування педагогічних практик. Дослідження (Kumari, Kumar, 2023; Katel, 2024; Ekmekci, Serrano, 2022; Kyomugisha, 2025) показують, що доступ до об'єктивної інформації про результати діяльності значно підвищує мотивацію педагогів до професійного розвитку та покращення якості освітнього процесу.

Механізм зворотного зв'язку забезпечує можливість учасникам освітнього процесу отримувати інформацію про результати своєї діяльності та вносити необхідні корективи. Зокрема, результати моніторингу сприйняття освітнього середовища здобувачами освіти дають педагогам розуміння того, як їхні дії впливають на комфорт та успішність учнів, що стимулює рефлексію та професійний розвиток (Cilliers et al., 2022).

Механізм стимулювання професійного розвитку діє через те, що систематичний моніторинг виявляє проблемні зони у професійній діяльності педагогів та організації освітнього середовища, що спонукає до пошуку шляхів їх розв'язання (Dwiyoно et al., 2024). Це може включати підвищення кваліфікації, освоєння нових педагогічних технологій, обмін досвідом з колегами, самоосвіту. Важливо, що моніторинг має не каральний, а розвивальний характер, спрямований на підтримку педагога в досягненні кращих результатів.

Механізм превентивного впливу реалізується через прогностичну функцію моніторингу (Карапузова, Жданова-Неділько, 2023). Систематичне відстеження динаміки показників дозволяє виявляти негативні тенденції на ранніх етапах та вживати превентивних заходів до того, як проблема стане критичною. Наприклад, моніторинг психологічного клімату в класі може виявити перші ознаки конфліктних ситуацій чи булінгу, що дозволить своєчасно втрутитися та запобігти погіршенню ситуації.

Механізм підвищення професійної рефлексії педагогів активізується через залучення їх до процесу моніторингу не лише як об'єктів, а і як суб'єктів дослідження

(Voinea et al., 2025; Никитченко, 2024; Mykhyda et al., 2020). Коли педагоги самі збирають та аналізують дані про освітнє середовище, вони отримують можливість критично оцінити свою діяльність, побачити її з різних перспектив, зрозуміти сприйняття їхньої роботи здобувачами освіти. Це сприяє розвитку професійної компетентності та покращенню педагогічної майстерності.

Механізм оптимізації ресурсів забезпечується через те, що результати моніторингу дозволяють виявити найбільш проблемні зони та сфокусувати на них зусилля та ресурси (Karl et al., 2024). Замість розпорошення обмежених ресурсів на багато напрямків, моніторинг дозволяє визначити пріоритети та концентрувати увагу на тих аспектах освітнього середовища, які найбільше потребують покращення та мають найбільший потенціал впливу на результати навчання.

Механізм залучення стейкхолдерів реалізується через оприлюднення результатів моніторингу та залучення різних учасників освітнього процесу (батьків, здобувачів освіти, громадськості) до обговорення стану освітнього середовища та прийняття рішень щодо його покращення. Така співпраця підвищує відповідальність усіх сторін за якість освіти та забезпечує більш комплексний підхід до розв'язання виявлених проблем.

Ефективність дії цих механізмів залежить від багатьох факторів, зокрема від організаційної культури закладу освіти, готовності педагогів до професійного розвитку, підтримки з боку адміністрації, наявності необхідних ресурсів для впровадження змін. Важливо також забезпечити систематичність моніторингу та використання його результатів для реального покращення освітнього середовища, а не лише для формальної звітності.

Практичні рекомендації щодо організації моніторингової діяльності

На основі проведеного аналізу теоретичних засад та практики організації моніторингу можна сформулювати практичні рекомендації для закладів загальної середньої освіти:

1. Створення організаційної структури моніторингу. Доцільно створити в закладі освіти координаційну групу з моніторингу, до складу якої входимуть представники адміністрації, педагоги-методисти, педагог-психолог, представники учнівського самоврядування та батьківської громадськості. Ця група має координувати всі моніторингові дослідження, забезпечувати їх методичну підтримку та аналізувати результати.

2. Розроблення річного плану моніторингових досліджень. План має передбачати регулярне оцінювання всіх компонентів освітнього середовища з оптимальною періодичністю. Деякі показники (наприклад, психологічний клімат) доцільно оцінювати щоквартально, інші (матеріально-технічна база) – щорічно. Важливо уникати перевантаження учасників освітнього процесу надмірною кількістю опитувань та тестувань.

3. Забезпечення валідності та надійності інструментарію. Для моніторингу слід використовувати апробовані, стандартизовані методики з доведеною валідністю та надійністю. Якщо розробляються власні інструмен-

ти, їх необхідно пілювати та перевіряти на відповідність психометричним вимогам. Корисним може бути адаптація міжнародних інструментів.

4. Поєднання кількісних та якісних методів. Для отримання комплексного уявлення про стан освітнього середовища доцільно поєднувати кількісні методи (опитувальники, тести) з якісними (спостереження, інтерв'ю, аналіз документів, фокус-групи). Кількісні методи дають можливість охопити велику кількість респондентів та отримати узагальнені показники, а якісні – зрозуміти глибинні причини виявлених явищ та отримати детальну інформацію.

5. Забезпечення анонімності та конфіденційності. Для отримання достовірної інформації, особливо про соціально-психологічний клімат і задоволеність освітнім процесом, важливо гарантувати учасникам анонімність і конфіденційність їхніх відповідей. Результати мають презентуватися лише в узагальненому вигляді без можливості ідентифікації окремих респондентів.

6. Створення системи зворотного зв'язку. Результати моніторингу мають оперативно доводитися до відома всіх зацікавлених сторін у доступній та зрозумілій формі. Доцільно проводити зустрічі з педагогічним колективом, батьками, учнівським активом для обговорення результатів та спільного визначення шляхів покращення ситуації.

7. Інтеграція результатів моніторингу в процес прийняття рішень. Результати моніторингу мають використовуватися під час планування діяльності закладу, розподілу ресурсів, визначення напрямків методичної роботи, плануванні підвищення кваліфікації педагогів. Важливо забезпечити зв'язок між виявленими проблемами та конкретними заходами з їх розв'язання.

8. Розвиток культури моніторингу та використання даних. Необхідно формувати в педагогічному колективі розуміння цінності моніторингової інформації для професійного розвитку та покращення якості освіти. Це може включати проведення семінарів, тренінгів, обмін досвідом використання результатів моніторингу для покращення педагогічної практики.

9. Використання цифрових інструментів. Сучасні цифрові технології значно спрощують процес збирання, оброблення та візуалізації моніторингових даних. Доцільно використовувати онлайн-платформи для опитувань (Google Forms, Microsoft Forms тощо), системи управління навчанням для відстеження активності учнів, спеціалізоване програмне забезпечення для статистичного оброблення даних.

10. Забезпечення систематичності та безперервності моніторингу. Моніторинг має бути не разовим заходом, а постійною системою. Важливо забезпечити регулярність досліджень, порівнянність результатів у часі, відстеження динаміки показників. Це дозволить не лише фіксувати поточний стан, а й оцінювати ефективність запроваджених заходів та коригувати стратегію розвитку.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє зробити такі висновки:

1. Моніторингова діяльність педагогів є ключовим інструментом покращення організації освітнього

середовища, що забезпечує систематичне відстеження його стану, виявлення проблемних зон та прийняття обґрунтованих рішень щодо його оптимізації. На відміну від традиційного контролю, моніторинг має неперервний, діагностико-прогностичний характер та спрямований на розвиток і вдосконалення освітнього простору.

2. Система моніторингу освітнього середовища має охоплювати всі його ключові компоненти: матеріально-технічний, соціально-психологічний, організаційно-педагогічний та інформаційно-комунікаційний. Комплексний підхід до моніторингу дозволяє отримати цілісне уявлення про якість освітнього простору та виявити взаємозв'язки між різними його складниками.

3. Ефективність моніторингової діяльності визначається валідністю та надійністю використовуваного інструментарію, систематичністю проведення досліджень, якістю аналізу та інтерпретації результатів, а також мірою використання отриманої інформації для реального покращення освітнього середовища. Критерії та показники оцінювання мають бути чіткими, вимірюваними та відповідати сучасним вимогам до організації освітнього процесу.

4. Моніторингова діяльність впливає на організацію освітнього середовища через кілька взаємопов'язаних механізмів: інформаційного забезпечення, зворотного зв'язку, стимулювання професійного розвитку педагогів, превентивного впливу, підвищення професійної рефлексії, оптимізації ресурсів та залучення стейкхолдерів. Розуміння та активізація цих механізмів є важливою умовою ефективності моніторингу.

5. Впровадження системи моніторингу освітнього середовища потребує створення відповідної організаційної структури, розроблення річного плану досліджень, забезпечення методичної підтримки, формування культури використання даних для прийняття рішень. Особливого значення набуває інтеграція цифрових технологій у процес моніторингу, що дозволяє оптимізувати збирання та оброблення інформації, забезпечити оперативний зворотний зв'язок та візуалізацію результатів.

Подальші наукові дослідження можуть бути спрямовані на розроблення та апробацію стандартизованих інструментів моніторингу освітнього середовища, адаптованих до українського контексту, дослідження впливу різних характеристик освітнього середовища на специфічні освітні результати (академічні досягнення, соціально-емоційний розвиток, формування ключових компетентностей), вивчення особливостей організації моніторингу в умовах змішаного та дистанційного навчання, розроблення цифрових платформ для автоматизації моніторингових процесів, дослідження ефективності різних моделей організації моніторингової діяльності в закладах освіти різних типів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Карапузова І., Жданова-Неділько О. Актуальні проблеми здійснення моніторингових заходів з якості освіти в педагогічному університеті. *Витоки педагогічної майстерності*. 2023. Вип. 32. С. 132–137. <https://doi.org/10.33989/2075-146X.2023.32.292657>

2. Карпенко О. Педагогічний моніторинг професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери у процесі застосування електронного навчання. *Social Work and Education*. 2024. Vol. 11, № 1. P. 33–40. <https://doi.org/10.25128/2520-6230.24.1.3>
3. Ляшенко О. І. Теоретико-методичні засади побудови моніторингових систем оцінювання якості загальної середньої освіти : монографія / О.І. Ляшенко та ін. Київ : Інститут педагогіки НАПН України, 2017. 185 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/712066/1/monografiya_2017_zyk.pdf
4. Моніторинг якості змішаного навчання в закладах професійної (професійно-технічної) освіти : методичні рекомендації / В.А. Кручек та ін. Київ : Ін-т проф. освіти НАПН України, 2024. 197 с. С. 106.
5. Нікітченко Л. Педагогічні умови підготовки майбутніх учителів біології до організації дослідницької діяльності під час вивчення біології. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. 2024. № 1 (116). С. 68–82. [https://doi.org/10.35433/pedagogy.1\(116\).2024.5](https://doi.org/10.35433/pedagogy.1(116).2024.5)
6. Овчарук О. В. Моніторинг готовності вчителів до використання цифрових засобів під час війни в Україні. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2023. Т. 98, № 6. С. 52–65. <https://doi.org/10.33407/itlt.v98i6.5478>.
7. Овчарук О. В. Роль інструментів моніторингу самооцінювання цифрової компетентності вчителів у подоланні викликів в Україні та зарубіжжі. *Освітня аналітика України*. 2025. № 1 (33). С. 17–27. <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2025-1-17-27>
8. Пасічник Н. О., Яременко Л. І. Моніторингові дослідження якості освіти в ЦДУ ім. В. Винниченка: набутий досвід, сучасний стан і перспективи. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2023. Вип. 209. С. 75–80. URL: <https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/download/1512/1470>
9. Про затвердження Методичних рекомендацій з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах професійної (професійно-технічної) освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 06.05.2021 р. № 509. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0509729-21#Text>
10. Пуш О. А., Оксенчук Т. В. Освітнє середовище НУШ як умова формування компетентного здобувача освіти. *Педагогічна інноватика: сучасність та перспективи*. 2025. Вип. 8. С. 162–168. <https://doi.org/10.32782/ped-uzh-nu/2025-8-27>.
11. Роз'яснення щодо застосування Критеріїв оцінювання якості освітньої програми : методичний посібник / А. Бутенко та ін. Київ : Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, 2024. 127 с. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2024/12/Розяснення-щодо-застосування-Критеріїв-оцінювання-якості-освітньої-програми.pdf>
12. Технології педагогічних досліджень та моніторингу в початковій освіті (для магістрантів спеціальності 013 Початкова освіта) : курс лекц. та прак. / укл. Л.В. Пушкар. Суми : ФОП Цьома С. П., 2025. 84 с.
13. Asimwe Kyomugisha T. Assessing the Impact of Professional Development on Teacher Performance. *Research invention journal of research in education*. 2025. Vol. 5, No 1. P. 67–73. <https://doi.org/10.59298/RIJRE/2025/516773>
14. Bradshaw C. P., McDaniel H. L., Kaihoi C. A., Braun S. S., Pas E. T., Bottiani J. H., Cash A. H., Debnam K. J. Examining the Psychometrics and Characteristics of the Assessing School Settings: Interactions of Students and Teachers. *Assessment for Effective Intervention*. 2023. Vol. 49, No 2. P. 86–97. <https://doi.org/10.1177/15345084231187087>
15. Cilliers J., Fleisch B., Kotze J., Mohohlwane M., Taylor S. The challenge of sustaining effective teaching: Spillovers, fade-out, and the cost-effectiveness of teacher development programs. *Economics of Education Review*. 2022. Vol. 87. P. 102215. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S027277572100128X>
16. Ekmecki A., Serrano D. M. The Impact of Teacher Quality on Student Motivation, Achievement, and Persistence in Science and Mathematics. *Educ. Sci.* 2022. Vol. 12, No 10. Article 649. <https://doi.org/10.3390/educsci12100649>
17. Gunawan Dwiyo, Purnomo Purnomo, Sutadji E., Devi M. The Investigation of the Influence of Leadership, Work Environment, and Motivation on Teacher Performance on the Quality of Vocational School Education. *Evolutionary studies in imaginative culture*. 2024. Vol. 8, No 2, S1. P. 1459–1477. <https://doi.org/10.70082/esiculture.vi.1543>
18. Hirata I., Nishimura T., Osuka Y., Wakuta M., Tsukui N., Tsuchiya K. J., Senju A. Multifaceted perception of school climate: association between students' and teachers' perceptions and other teacher factors. *Frontiers in Education*. 2024. Vol. 9. Article 1411503. <https://doi.org/10.3389/feduc.2024.1411503>.
19. Karl É., Nagy E., Molnár G., Szűts Z. Supporting the Pedagogical Evaluation of Educational Institutions with the Help of the WTCAi System. *Acta Polytechnica Hungarica*. 2024. Vol. 21, No 3. P. 125–142. <https://doi.org/10.12700/aph.21.3.2024.3.9>
20. Katel N. The Influence of Motivation on Teaching Performance and Student Outcomes. *Solukhumbu Multiple Campus Research Journal*. 2024. Vol. 6, No 1. P. 67–74. <https://doi.org/10.3126/smcjr.v6i1.74526>
21. Kumari J., Kumar J. Influence of motivation on teachers' job performance. *Humanit Soc Sci Commun*. 2023. Vol. 10. Article 158. <https://doi.org/10.1057/s41599-023-01662-6>
22. Mykhyda S. P., Cherkasov V. F., Yezhova O. V., Abramova O. V., Myronenko N. V. Formation of Pedagogical University Students' Readiness for Undergraduate and Graduate Research. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*. 2020. Vol. 12, Issue 1. P. 53–65. <https://doi.org/10.18662/rrem/199>
23. Omar S. Personal and Professional Qualities of Teachers and their Performance: Basis for Professional Development Plan. *Psychology and Education: A Multidisciplinary Journal*. 2025. Vol. 37, No 8. P. 825–843. <https://doi.org/10.70838/pemj.370805>
24. Septiani S., Sutarto J., Utomo C. B., Widiyanto. Happy teachers, quality schools: improving teacher performance through happiness, motivation, and quality of work life. *Perspektif nauki i obrazovanja – Perspectives of Science and Education*. 2024. Vol. 72, No 6. P. 733–746. <https://doi.org/10.32744/pse.2024.6.46>
25. Voinea M., Cioloca A. M., Șițoiu A. Pre-service Teachers' Perception regarding Reflective Competence. *Revista Românească Pentru Educație Multidimensională*. 2025. Vol. 17, No 3. P. 50–83. <https://doi.org/10.18662/rrem/17.3/1013>
26. Zou Y., Yuan M., Mo L., Mustakim S. S. B. Enhancing Teaching and Learning through Assessment Strategies: A Practical Guide. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*. 2024. Vol. 14, No 7. P. 1024–1036. <http://dx.doi.org/10.6007/IJARBS/v14-i7/21928>

REFERENCES

1. Karapuzova, I., & Zhdanova-Nedilko, O. (2023). Aktualni problemy zdiisnennia monitorynhovykh zakhodiv z yakosti osvity v pedahohichnomu universyteti [Current problems of monitoring educational quality in a pedagogical university]. *Iz-toky pedahohichnoi maisternosti*, (32), 132–137. <https://doi.org/10.33989/2075-146X.2023.32.292657> [in Ukrainian].
2. Karpenko, O. (2024). Pedahohichniy monitorynh profesiinoy pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv sotsialnoi sfery u protsesi zastosuvannia elektronnoho navchannia [Pedagogical monitoring of professional training of future social sphere specialists in the process of applying e-learning]. *Social Work and Education*, 11(1), 33–40. <https://doi.org/10.25128/2520-6230.24.1.3> [in Ukrainian].
3. Liashenko, O. I., Lukina, T. O., Zhuk, Yu. O., Vashchenko, L. S., Hryvko, A. V., & Naumenko, S. O. (2017). *Teoretyko-metodychni zasady pobudovy monitorynhovykh system otsiniuvannia yakosti zahalnoi sereдноi osvity* [Theoretical and methodical principles of building monitoring systems for assessing the quality of general secondary education]. Instytut pedahohiky NAPN Ukrainy. Retrieved from https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/712066/1/monografiya_2017_zyk.pdf [in Ukrainian].
4. Kruchek, V. A., Yershova, O. L., Maiboroda, L. A., Subina, O. O., & Shust, V. V. (2024). *Monitorynh yakosti zmishanoho navchannia v zakladakh profesiinoy (profesiino-tekhnichnoi) osvity: Metodychni rekomendatsii* [Monitoring the quality of blended learning in vocational (vocational and technical) education institutions: Methodological recommendations]. Instytut profesiinoy osvity NAPN Ukrainy. [in Ukrainian].
5. Nikitchenko, L. (2024). Pedahohichni umovy pidhotovky maibutnikh uchyteliv biolohii do orhanizatsii doslidnytskoi diialnosti pid chas vyvchennia biolohii [Pedagogical conditions for preparing future biology teachers to organize research activities while studying biology]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka. Pedahohichni nauky*, 1(116), 68–82. [https://doi.org/10.35433/ped-agogy.1\(116\).2024.5](https://doi.org/10.35433/ped-agogy.1(116).2024.5) [in Ukrainian].
6. Ovcharuk, O. V. (2023). Monitorynh hotovnosti vchyteliv do vykorystannia tsyfrovyykh zasobiv pid chas viiny v Ukraini [Monitoring the readiness of teachers to use digital tools during the war in Ukraine]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia*, 98(6), 52–65. <https://doi.org/10.33407/itlt.v98i6.5478> [in Ukrainian].
7. Ovcharuk, O. V. (2025). Rol instrumentiv monitorynhu samootsiniuvannia tsyfrovoy kompetentnosti vchyteliv u podolanni vyklykiv v Ukraini ta zarubizhzi [The role of monitoring tools for self-assessment of teachers' digital competence in overcoming challenges in Ukraine and abroad]. *Osvitnia analityka Ukrainy*, 1(33), 17–27. <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2025-1-17-27> [in Ukrainian].
8. Pasichnyk, N. O., & Yaremenko, L. I. (2023). Monitorynhovi doslidzhennia yakosti osvity v TsDU im. V. Vynnychenka: nabutyi dosvid, suchasnyi stan i perspektyvy [Monitoring studies of education quality at Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University: Acquired experience, current state, and prospects]. *Naukovi zapysky. Seriya: Pedahohichni nauky*, (209), 75–80. <https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/download/1512/1470> [in Ukrainian].
9. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2021, May 6). *Pro zatverdzhennia Metodychnykh rekomendatsii z pytan formuvannia vnutrishnoi systemy zabezpechennia yakosti osvity u zakladakh profesiinoy (profesiino-tekhnichnoi) osvity* (Nakaz № 509) [On the approval of Methodological recommendations on the formation of the internal quality assurance system in vocational (vocational and technical) education institutions (Order № 509)]. Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy». Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0509729-21#Text> [in Ukrainian].
10. Push, O. A., & Oksenchuk, T. V. (2025). Osvitnie seredivyshe NUSH yak umova formuvannia kompetentnoho zdobuvacha osvity [Educational environment of the New Ukrainian School as a condition for the formation of a competent educational applicant]. *Pedahohichna innovatyka: suchasnist ta perspektyvy*, (8), 162–168. <https://doi.org/10.32782/ped-uzhnu/2025-8-27> [in Ukrainian].
11. Butenko, A., Denyskina, H., Yeremenko, O., Knys, O., Simshah, I., & Trebenko, O. (2024). *Roz'iasnennia shchodo zastosuvannia Kryteriiv otsiniuvannia yakosti osvitnoi prohramy: Metodychniy posibnyk* [Explanations regarding the application of Criteria for assessing the quality of the educational program: Methodological guide] [Electronic edition]. Natsionalne ahentstvo iz zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity. Retrieved from <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2024/12/Роз'яснення-щодо-застосування-Критеріїв-оцінювання-якості-освітньої-програми.pdf> [in Ukrainian].
12. Pushkar, L. V. (Comp.). (2025). *Tekhnolohii pedahohichnykh doslidzen ta monitorynhu v pochatkovii osviti (dlia mahistrantiv spetsialnosti 013 Pochatkova osvita)* [Technologies of pedagogical research and monitoring in primary education (for master's students of specialty 013 Primary Education)]: *Kurs leksii ta praktykum*. FOP Tsioma S. P. [in Ukrainian].
13. Asiimwe Kyomugisha, T. (2025). Assessing the Impact of Professional Development on Teacher Performance. *Research Invention Journal of Research in Education*, 5(1), 67–73. <https://doi.org/10.59298/RIJRE/2025/516773>
14. Bradshaw, C. P., McDaniel, H. L., Kaihoi, C. A., Braun, S. S., Pas, E. T., Bottiani, J. H., & Cash, A. H., Debnam, K. J. (2023). Examining the Psychometrics and Characteristics of the Assessing School Settings: Interactions of Students and Teachers. *Assessment for Effective Intervention*, 49(2), 86–97. <https://doi.org/10.1177/15345084231187087>
15. Cilliers, J., Fleisch, B., Kotze, J., Mohohlwane, M., & Taylor, S. (2022). The challenge of sustaining effective teaching: Spillovers, fade-out, and the cost-effectiveness of teacher development programs. *Economics of Education Review*, 87, 102215. Retrieved from <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S027277572100128X>
16. Ekmekci, A., & Serrano, D. M. (2022). The Impact of Teacher Quality on Student Motivation, Achievement, and Persistence in Science and Mathematics. *Educ. Sci.*, 12(10), Article 649. <https://doi.org/10.3390/educsci12100649>
17. Gunawan Dwiyo, Purnomo Purnomo, Sutadji, E., & Devi, M. (2024). The Investigation of the Influence of Leadership, Work Environment, and Motivation on Teacher Performance on the Quality of Vocational School Education. *Evolutionary Studies in Imaginative Culture*, 8(2, S1), 1459–1477. <https://doi.org/10.70082/esiculture.vi.1543>
18. Hirata, I., Nishimura, T., Osuka, Y., Wakuta, M., Tsukui, N., Tsuchiya, K. J., & Senju, A. (2024). Multifaceted perception of school climate: association between students' and teachers' perceptions and other teacher factors. *Frontiers in Education*, 9, Article 1411503. <https://doi.org/10.3389/feduc.2024.1411503>
19. Karl, É., Nagy, E., Molnár, G., & Szűts, Z. (2024). Supporting the Pedagogical Evaluation of Educational Institutions with the Help of the WTCAi System. *Acta Polytechnica Hungarica*, 21(3), 125–142. <https://doi.org/10.12700/aph.21.3.2024.3.9>

20. Katel, N. (2024). The Influence of Motivation on Teaching Performance and Student Outcomes. *Solukhumbu Multiple Campus Research Journal*, 6(1), 67–74. <https://doi.org/10.3126/smcrj.v6i1.74526>
21. Kumari, J., & Kumar, J. (2023). Influence of motivation on teachers' job performance. *Humanities and Social Sciences Communications*, 10, Article 158. <https://doi.org/10.1057/s41599-023-01662-6>
22. Mykhyda, S. P., Cherkasov, V. F., Yezhova, O. V., Abramova, O. V., & Myronenko, N. V. (2020). Formation of Pedagogical University Students' Readness for Undergraduate and Graduate Research. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*, 12(1), 53–65. <https://doi.org/10.18662/rrem/199>
23. Omar, S. (2025). Personal and Professional Qualities of Teachers and their Performance: Basis for Professional Development Plan. *Psychology and Education: A Multidisciplinary Journal*, 37(8), 825–843. <https://doi.org/10.70838/pemj.370805>
24. Septiani, S., Sutarto, J., Utomo, C. B., & Widiyanto. (2024). Happy teachers, quality schools: improving teacher performance through happiness, motivation, and quality of work life. *Perspectives of Science and Education*, 72(6), 733–746. <https://doi.org/10.32744/pse.2024.6.46>
25. Voinea, M., Cioloca, A. M., & Șițoiu, A. (2025). Pre-service Teachers' Perception regarding Reflective Competence. *Revista Românească Pentru Educație Multidimensională*, 17(3), 50–83. <https://doi.org/10.18662/rrem/17.3/1013>
26. Zou, Y., Yuan, M., Mo, L., & Mustakim, S. S. B. (2024). Enhancing Teaching and Learning through Assessment Strategies: A Practical Guide. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 14(7), 1024–1036. <http://dx.doi.org/10.6007/IJARBS/v14-i7/21928>

Roman Shumada,

PhD candidate in the field 01 "Education / Pedagogy"
specialty 011 "Educational, pedagogical sciences"

Zaporizhzhia National University,

66, Universytetska Str., Zaporizhzhia, Ukraine;

Head of the Center,

Communal Institution "Zaporizhzhia Regional Institute

of Postgraduate Pedagogical Education" of the Zaporizhzhia Regional Council,

145, Sobornyi Ave., (321 room), Zaporizhzhia, Ukraine,

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8904-869X>

TEACHERS' MONITORING ACTIVITIES IMPACT ON EDUCATIONAL ENVIRONMENT QUALITY

The article examines pedagogical monitoring as a key tool for influencing and improving the quality of the educational environment. The theoretical foundations of pedagogical monitoring, its role in ensuring education quality, and its impact on the formation of an effective learning space are analyzed. The main components of the educational environment monitoring system, criteria for assessing its quality, and features of organizing monitoring activities at different levels of the educational system are identified. The relationship between systematic monitoring of pedagogical activities and improvement of learning conditions, enhancement of students' academic achievements, and development of teachers' professional competence is revealed. Practical recommendations for implementing an effective educational environment monitoring system in general secondary education institutions are proposed.

The purpose of the article is the scientific substantiation of the role of monitoring activities of educators in improving the organization of the educational environment (OE) and the development of practical recommendations for implementing an effective monitoring system in general secondary education institutions. The study utilized theoretical research methods, including analysis, synthesis, systematization of scientific literature, generalization of domestic and foreign experience, and modeling of the OE monitoring system.

The research establishes that monitoring activity (MA) is a key, continuous, diagnostic-prognostic tool aimed at the systematic tracking of the status and dynamics of the educational space. It is substantiated that the monitoring system must be comprehensive, encompassing all four key components of the OE: material-technical, socio-psychological, organizational-pedagogical, and information-communication. The article identifies core criteria and indicators for assessing OE quality, such as safety, resource provision, socio-psychological climate quality, and inclusiveness.

The authors highlight that MA influences OE improvement through several interrelated mechanisms: informational provision, feedback, stimulation of professional development, preventive influence, and resource optimization. The practical significance lies in the formulation of ten practical recommendations for educational institutions, focusing on creating an organizational structure, ensuring the validity and reliability of the tools, and integrating monitoring results into managerial decision-making processes. Future research prospects include developing standardized monitoring tools adapted to the Ukrainian context, studying the influence of OE characteristics on specific educational outcomes, and creating digital platforms for automating monitoring processes.

Key words: teachers' monitoring activities, pedagogical monitoring, education quality, educational environment, learning space organization, educational activity assessment.

Дата надходження статті: 17.11.2025

Дата прийняття статті: 24.12.2025

Опубліковано: 30.12.2025